

Biện pháp xây dựng học liệu số ở Trường sĩ quan chính trị hiện nay

Nguyễn Văn Vĩ *

*Thiếu tá, Học viên, Hệ Đào tạo sau đại học, Học viện Chính trị
Received: 16/09/2024; Accepted: 26/09/2024; Published: 5/10/2024

Abstract: Building digital learning materials at Political Officer School has become a mandatory need to meet the requirements of digital transformation and the development trend of modern education today. Within the framework of the article, the author presents basic theoretical issues from concept to content, the role of digital teaching and measures to build digital learning materials at Political Officer School today.

Keywords: Digital learning materials, Political Officer School

1. Đặt vấn đề

Để tiến hành đổi mới căn bản toàn diện giáo dục, đào tạo hiện nay thì chuyển đổi số trong giáo dục là một yêu cầu cấp thiết. Thực hiện Đề án “Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo giai đoạn 2022 – 2025, định hướng đến năm 2030”; của Thủ tướng Chính phủ một hệ thống toàn diện và đồng bộ các giải pháp đã được đưa ra, trong đó nội dung giải pháp: “Phát triển các kho học liệu số (HLS), học liệu mở chia sẻ dùng chung toàn ngành giáo dục” (1) được quan tâm triển khai thực hiện. Thực hiện kế hoạch chuyển đổi số của Bộ Quốc phòng, Trường sĩ quan Chính trị (SQCT) đã đẩy mạnh triển khai, thực hiện; trong đó xác định nội dung đột phá trong thực hiện chuyển đổi số năm 2024 là: “Mở rộng hạ tầng mạng nội bộ, phát triển dữ liệu số, nâng cao hiệu quả công tác chỉ huy - điều hành, giáo dục - đào tạo và nghiên cứu khoa học” (2). Vì vậy xây dựng HLS là một trong những giải pháp quan trọng nhằm đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục ở nhà trường hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

Trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay, việc xây dựng HLS là một phương tiện quan trọng để nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo của các nhà trường. Thông tư 21/2017/TT-BGDĐT ngày 06/9/2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động bồi dưỡng, tập huấn qua mạng internet cho giáo viên, nhân viên và cán bộ quản lý giáo dục (Khoản 2, điều 2) quy định về HLS như sau:

HLS (hay học liệu điện tử) là tập hợp các phương tiện điện tử phục vụ dạy và học, bao gồm: Giáo trình điện tử, sách giáo khoa điện tử, tài liệu tham khảo điện tử, bài kiểm tra đánh giá điện tử, bản trình chiếu, bảng dữ liệu, các tệp âm thanh, hình ảnh, video, bài

giảng điện tử, phần mềm dạy học, thí nghiệm mô phỏng và các học liệu được số hóa khác (3).

Như vậy có thể hiểu, HLS là tập hợp các tài liệu, phương tiện giáo dục được số hóa, lưu trữ và sử dụng trong quá trình dạy và học. HLS có thể được sử dụng trên các thiết bị kỹ thuật số như máy tính, điện thoại thông minh, máy tính bảng,...

2.1. Các thành phần cơ bản của HLS

Giáo trình, sách điện tử: là nguồn tài liệu được sử dụng để hướng dẫn học viên trong quá trình học. Thông thường, giáo trình, sách điện tử được định dạng dưới dạng PDF, ebook hoặc HTML, giúp học viên có thể tiếp cận từ các thiết bị di động, máy tính bảng hoặc máy tính cá nhân. Đặc điểm nổi bật của giáo trình, sách điện tử là tính tương tác cao, bao gồm liên kết nội dung, đồ họa và các công cụ hỗ trợ học tập.

Bài giảng điện tử: là một dạng tài liệu trực quan, thường được tạo ra dưới dạng video hoặc slide trình bày. Bài giảng điện tử cung cấp thông tin chi tiết và dễ hiểu thông qua các giải thích, ví dụ và minh họa trực quan. Một ưu điểm của bài giảng điện tử là học viên có thể xem lại nhiều lần để nắm bắt sâu hơn về chủ đề đang học. Ngoài ra giảng viên có thể sử dụng câu hỏi trắc nghiệm, bài tập thảo luận, hoạt động để tạo tính tương tác cho bài giảng.

Phần mềm dạy học: được thiết kế để hỗ trợ việc giảng dạy và học tập trong môi trường giáo dục. Các tính năng của phần mềm dạy học bao gồm quản lý lớp học, đánh giá, truy cập tài liệu, tạo bài kiểm tra và đặt câu hỏi.

Tệp âm thanh, hình ảnh, video: HLS cung cấp không chỉ thông qua văn bản, mà còn bao gồm các tệp âm thanh, hình ảnh và video nhằm minh họa, giải thích và thực hành kiến thức đã học. Tệp âm thanh, tệp hình ảnh và video thường được sử dụng để tạo

hình ảnh ví dụ, minh họa các kỹ thuật, quá trình hoặc thực hành. Những phương tiện này mở ra cơ hội cho học viên tiếp cận một lượng lớn kiến thức trong HLS và cung cấp sự phong phú, đa dạng, tăng tính thú vị cho quá trình học tập.

Ngoài các dạng thức phổ biến trên, HLS còn có một số dạng thức khác để hỗ trợ quá trình học tập. Chẳng hạn như các tài liệu lịch sử, kinh tế, xã hội, văn hóa, nghệ thuật được trình bày dưới dạng phim, sách điện tử hay các tư liệu điện tử khác.

2.2. Đặc điểm của HLS trong giáo dục

Thứ nhất, HLS cho phép giảng viên và học viên tiếp cận nguồn tài liệu một cách nhanh chóng và dễ dàng khi người dung có các thiết bị điện tử kết nối internet như: máy tính cá nhân, điện thoại di động, máy tính bảng, hoặc có thể tải học liệu về sử dụng khi không có kết nối internet... Giảng viên, học viên có thể dễ dàng học tập ở bất kỳ đâu, bất kỳ lúc nào.

Thứ hai, HLS tạo ra môi trường học tập linh hoạt và thú vị, khuyến khích tính tích cực chủ động, sáng tạo của học viên thông qua việc giảng viên sử dụng các video, âm thanh, hình ảnh, phần mềm dạy học, các bài tập tình huống trong học tập.

Thứ ba, HLS sử dụng kỹ thuật, công nghệ để tạo ra các tài liệu học tập đa dạng; chúng có thể bao gồm hình ảnh, video, âm thanh, hoặc kết hợp các dạng trên,... để giảng viên truyền đạt kiến thức một cách sinh động và thú vị hơn.

Thứ tư, HLS dễ dàng cập nhật những thay đổi mới nhất trong nội dung chương trình học tập. Giúp học viên và giảng viên luôn tiếp cận với kiến thức đa dạng và mới nhất, phát huy tư duy sáng tạo trong học tập.

Thứ năm, sử dụng HLS giúp tiết kiệm kinh phí in ấn tài liệu của nhà trường; giúp việc quản lý, bảo quản tài liệu được dễ dàng hơn.

2.3. Biện pháp xây dựng HLS ở Trường sĩ quan chính trị hiện nay

2.3.1. Xây dựng kế hoạch về phát triển HLS

Đây là giải pháp quan trọng hàng đầu, là một bước đi quan trọng và cần thiết của Nhà trường trong việc xây dựng HLS. Xây dựng kế hoạch sẽ giúp cho các chủ thể quản lý điều hành, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra được thống nhất, chặt chẽ và hiệu quả.

Để xây dựng kế hoạch phát triển HLS ở SQCT các chủ thể quản lý cần phân tích đánh giá thực trạng, rà soát, phân tích các học liệu hiện có của Nhà trường, xác định những điểm mạnh, điểm yếu, những thách thức đặt ra. Trên cơ sở đó xây dựng mục tiêu rõ ràng về số lượng, chất lượng và loại hình HLS cần phát triển trong từng năm học, từng giai đoạn. Nhà trường

tiến hành xây dựng kế hoạch phát triển HLS trong toàn trường; các cơ quan chức năng và các khoa giáo viên trên cơ sở kế hoạch của nhà trường xây dựng kế hoạch, triển khai chi tiết cụ thể như: nội dung, nguồn lực, thời gian thực hiện và phương pháp tiến hành.

2.3.2. Đầu tư cơ sở vật chất và công nghệ, tài chính

Để xây dựng HLS, Nhà trường cần phải đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị hiện đại và đồng bộ phục vụ cho việc xây dựng, quản lý, khai thác và sử dụng HLS. Một số vật chất đảm bảo chủ yếu như: máy tính, máy ảnh, máy scan, máy quay phim, phần mềm chỉnh sửa video, âm thanh... Ngoài ra cần xây dựng hạ tầng mạng Internet, mạng nội bộ đảm bảo kết nối ổn định, tốc độ cao để lưu trữ và chia sẻ học liệu trong Nhà trường. Việc trang bị cơ sở vật chất phải có kế hoạch, lộ trình cụ thể theo hướng hiện đại, đảm bảo tính khoa học; đồng bộ, hiệu quả; thiết thực. Thường xuyên duy trì chế độ bảo quản, bảo trì, cập nhật thường xuyên để các thiết bị luôn luôn hoạt động tốt; có kế hoạch khai thác, sử dụng các thiết bị đúng mục đích, hiệu quả. Bên cạnh đó, việc xây dựng HLS có thể đòi hỏi một nguồn tài nguyên đáng kể, điều này bao gồm cả chi phí cho việc mua sắm và quản lý các thiết bị và phần mềm cần thiết để xây dựng và duy trì quản lý, cũng như chi phí cho việc cập nhật và bảo trì. Do đó ngoài nguồn ngân sách của Nhà nước cấp, Nhà trường cũng nên cân nhắc sử dụng các phần mềm miễn phí hoặc mã nguồn mở để giảm thiểu chi phí tuy nhiên phải có sự hướng dẫn của các cơ quan chức năng cấp trên để bảo đảm an toàn, an ninh mạng.

2.3.3. Nâng cao năng lực của đội ngũ cán bộ, giảng viên trong Nhà trường

Nguồn nhân lực xây dựng HLS ở Trường SQCT gồm: giảng viên, cán bộ quản lý, học viên, các lực lượng kỹ thuật hỗ trợ khác. Vì vậy, chất lượng nguồn nhân lực quyết định đến hiệu quả quá trình xây dựng HLS. Do đó Nhà trường cần tổ chức các khóa tập huấn về kỹ năng xây dựng HLS, kỹ năng số hóa học liệu sử dụng các công cụ thiết kế, phần mềm chỉnh sửa, đăng tải, chia sẻ học liệu. Cung cấp hỗ trợ kỹ thuật thường xuyên để giải đáp các thắc mắc và khó khăn trong quá trình xây dựng học liệu ở các cơ quan, khoa, đơn vị. Tạo môi trường làm việc khuyến khích sáng tạo, chia sẻ kinh nghiệm giữa các lực lượng trong Nhà trường. Giúp các giảng viên có thể chủ động xây dựng HLS; tạo ra bài giảng số trực quan, sinh động; tối ưu hóa quá trình dạy học, giúp học viên tiếp thu kiến thức hiệu quả hơn; bổ sung nguồn học liệu phục vụ cho công tác dạy học trong Nhà trường.

2.3.4. Xây dựng nguồn học liệu đa dạng

Nguồn HLS đa dạng mang lại vô vàn lợi ích cho cả người dạy và người học, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường trong thời đại số. Do đó nhà trường cần căn cứ vào kế hoạch đã xây dựng; triển khai đồng bộ phát triển các loại học liệu đa dạng. “Tăng cường biên soạn giáo trình điện tử, giáo trình thực hành, phim giáo khoa; số hóa giáo trình tài liệu, phát triển cơ sở dữ liệu bài giảng điện tử, HLS trên mạng truyền số liệu quân sự...” (4) Việc xây dựng HLS cần thực hiện đúng quy trình sau: Bước 1: Thành lập Tổ chuyên môn biên soạn HLS ở các khoa chuyên ngành. Hợp tổ chuyên môn thống nhất danh mục HLS, phân công giảng viên thực hiện. Trình danh mục HLS để Ban Giám hiệu phê duyệt. Bước 2: Chuẩn bị tư liệu để xây dựng HLS. Bước 3: Tiến hành xây dựng nội dung học liệu. Bước 4: Tổ chức họp tổ chuyên môn lấy ý kiến đóng góp và hoàn thiện. Bước 5: Thẩm định chuyên môn nội bộ và thẩm định bên ngoài về nội dung học liệu. Bước 6: Số hóa, biên tập hoàn thiện học liệu. Bước 7: Phê duyệt HLS và đăng tải lên hệ thống quản lý của Nhà trường. Trong đó, việc xây dựng HLS phải có sự kiểm duyệt chặt chẽ thông qua hội đồng giáo dục, đào tạo của các khoa, đơn vị và sự kiểm tra, thẩm định của các cơ quan chức năng trước khi được đưa vào sử dụng trong nhà trường. Đồng thời nội dung HLS phải thường xuyên được cập nhật để đảm bảo tính thời sự, tính thực tiễn và phù hợp với chương trình đào tạo cho từng đối tượng trong nhà trường. Xây dựng một nền tảng HLS thống nhất, dễ sử dụng, tích hợp nhiều tính năng như quản lý, chia sẻ, tương tác.

2.3.5. Xây dựng hệ thống các cơ chế, chính sách liên quan đến xây dựng, khai thác, sử dụng HLS

Một trong những thách thức lớn nhất liên quan đến việc xây dựng HLS là vấn đề bản quyền và pháp luật. Khi xây dựng kho HLS, nhà trường cần phải đảm bảo rằng các tài liệu được sử dụng và chia sẻ đều có sự cho phép của chủ sở hữu bản quyền. Để giải quyết vấn đề bản quyền và pháp luật, Nhà trường cần giao cho cơ quan chức năng (Ban Khảo thí và bảo đảm chất lượng giáo dục, đào tạo, Phòng Đào tạo, Phòng Khoa học quân sự) phối hợp kiểm tra và xác nhận các tài liệu trước khi được thêm vào kho dữ liệu số để đảm bảo tính hợp lệ và đúng luật. Thường xuyên theo dõi các quy định pháp luật mới nhất liên quan đến bản quyền và pháp luật để tuyên truyền, hướng dẫn cho các lực lượng trong quá trình triển khai, thực hiện.

Với đặc thù là Nhà trường trong quân đội. Vì vậy, vấn đề bảo đảm an toàn an ninh mạng phải được coi trọng và kiểm soát chặt chẽ trong quá trình sử dụng. Để đảm bảo tính bảo mật, Nhà trường cần phải sử

dụng các công nghệ lưu trữ và bảo mật phù hợp để ngăn chặn việc truy cập trái phép hoặc mất mát dữ liệu; nhưng cũng cần phải thiết kế sao cho dễ sử dụng và truy cập đối với người sử dụng. Ngoài ra, phải thường xuyên đánh giá hiệu quả của HLS đối với quá trình dạy và học, thu thập ý kiến phản hồi từ giảng viên và học viên để cải tiến học liệu cho phù hợp và có các cơ chế, chính sách động viên, khen thưởng kịp thời đối với các tập thể và cá nhân có thành tích tiêu biểu trong việc xây dựng HLS nhằm phát huy tính tích cực, sáng tạo của các tổ chức, cá nhân trong Nhà trường. Ngoài ra cần tăng cường hợp tác và chia sẻ nguồn HLS với các đơn vị, nhà trường trong quân đội thông qua việc tổ chức các cuộc thi, hội thảo, tập huấn, tham quan, xây dựng phát triển phần mềm thư viện số kết nối với mạng truyền số liệu quân sự; từ đó hình thành cộng đồng chia sẻ HLS trong toàn quân.

3. Kết luận

Việc xây dựng HLS ở Trường SQCT hiện nay có vị trí vai trò, tầm quan trọng rất lớn và đem lại nhiều lợi ích trong hoạt động giáo dục và đào tạo của Nhà trường. Trên cơ sở phân tích, làm rõ khái niệm, cấu trúc, đặc điểm của HLS; từ thực tiễn của Nhà trường, tác giả đã đề xuất một số biện pháp xây dựng HLS ở Trường SQCT hiện nay. Xây dựng HLS là một công việc không hề dễ dàng, cần một tầm nhìn chiến lược, dựa trên xu hướng phát triển của công nghệ và các yêu cầu cấp thiết của việc chuyển đổi số trong giáo dục hiện nay; vì vậy, cần phát huy tốt vai trò của các tổ chức, các lực lượng sư phạm trong Nhà trường để triển khai thực hiện đạt chất lượng, hiệu quả cao nhất.

Tài liệu tham khảo

(1) Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 131/QĐ-TTg ngày 25 tháng 01 năm 2022 về phê duyệt Đề án “Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo giai đoạn 2022 - 2025, định hướng đến năm 2030”*, Hà Nội, 2022.

(2) Trường Sĩ quan Chính trị, *Kế hoạch số 720/KH-SQCT ngày 06/3/2024 về “Chuyển đổi số trong Trường Sĩ quan Chính trị năm 2024”*, Hà Nội, 2024.

(3) Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Thông tư 21/2017/TT-BGDĐT ngày 06/9/2017 quy định ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động bồi dưỡng, tập huấn qua mạng internet cho giáo viên, nhân viên và cán bộ quản lý giáo dục*, Hà Nội, 2017.

(4) Đảng ủy Trường Sĩ quan Chính trị, *Nghị quyết số 563-NQ/ĐU ngày 08/3/2023 về tiếp tục đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới ở Đảng bộ Trường Sĩ quan Chính trị*, Hà Nội, 2023.